



Fettisdagsbullar.

1. Fastlagsbullar brukas bakas trär i hemmen. Det är stora, stöta bullar.
2. De ätas fastlagssöndag både till morgon- och e. m. kaffet. På måndagen brukas skolbarnen, som matsäck ha bullar med sig till skolan. Den nästföljande dagen, pannkakstisdag, ha barnen pannkakor med sig och i hemmet brukas pannkakor alltid ingå i någon av dagens måltider efter gammal sedvänja.
3. Man tillreder bullarna av vanlig god vetedeg. Först på senare tid har mandelmassa brukat läggas i bullarna.
4. Vi brukar kalla bullarna för fastlagsbullar.
5. Hetvägg är antagligen detsamma som kokt mjölk tillsatt med socker och kanel. Namnet användes ej här i orten.

f. v. b.  
a. j.

Kyrkogrim. m. m.

Jag har aldrig hört de uppräknade namnen, men i min barndom hörde jag något omtalas, som kallades kyrkogast, och därom berättas följande:

Om en person i nattetid passerade förbi en kyrkogård, kunde det hända, ifall midnattstimman var inne, att en gast hoppade upp på ryggen och den vandrande då fick en tung börda att bära. Det gick ej att bliva kvitt den, förrän man antingen kom till en riktig korsväg, d. v. s. där fyra vägar mötas, eller också till sitt hem.

Kom man till korsvägen, skulle man slanna mitt i korset och uttala Jesu namn. Kom man till hemmet skulle man i samma ögonblick

man trädde över tröskeln nämna Jesu  
namn. Då lämnade gästen ryggen.  
Ingenting fick omnämnas på  
kvällen; man skulle sova först  
innan man fick omtala något.

Andra frågor i formuläret kan ej  
besvaras.

ACC. N:R M. 8462:4

Landskap: Skåne  
Härad: Bjäre  
Socken: Barkåkra  
Uppteckningsår: 1949  
Upptecknat av: Fru Amanda Åkesson  
Adress: Vejby, Vejbystätt  
Berättat av: Amanda Åkesson  
Född år 1883 i Vejby.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

### Bäckahästen.

1. Jag har hört flera personer tala om bäckahästen, men någon, som sett honom, vet jag ej om.

2.a. Bäckahästen kallas tran trår på orten, ävensom bäckaman eller lyktgubbe.

2.b. Än i dag användes bäckahästen, som mönster i rödlakansväv av en konstväverska trår i trakten.

3.a. Bäckahästen höll till vid källor, bäckar och sankta marker, och gav ifrån sig ett gnäggande läte.

4.a. Stor risk var det nog att råka ut för bäckahästen.

En sägen förmåler om en ung flicka i

Skriv endast på denna sida!

Hjärnarps socken, att hon på en torvmosse  
mötte bäckahästen som var vit till färgen.  
Hon räckte fram handen till att smeka den,  
men i det samma hördes ett hänskratt och  
hästen försvann. Från den dagen blev flickan  
lite konstlig och underlig till sinnet. Orsaken  
till detta var, att hon vill hemkomsten om-  
talade vad hon sett. Det skulle hon ej  
gjort utan sovit först; då hade det ej haft  
någon fara.

6. Som bäckaman eller lyktgubbe brukade han  
förvilla folk. Jag har hört omtalas, att en man  
boende i skogen, en kväll i skymningen  
var på väg till sitt hem. Han skulle därvid  
gå över en fälad, där bäckamannen brukade  
hålla till, svängande sin lykta. Då  
mannen befann sig en liten bit från hem-  
met, blev det plötsligt dimmigt så han

ej såg sligen framför sig. Ett sken såg han dock, och det gick han efter, men han kom inte hem, fastän han gick oavbrutet.

Varken sligen eller hemmet såg han till, endast ett sken alltemellanåt. Så irrade han ikring i flera timmar. Då äntligen kom han i håg ett gammalt råd, att man skulle vända något plagg, då man gått vilse. Han tog av sig rocken och vände den så avigsidan kom utåt, och med detsamma såg han klart framför sig. Han stod nu utanför hemmets grind.

Detta har hänt i sktet på 1800-talet.

Andra frågor angående bäckahästen kan jag ej besvara.

ACC. N:R M. 8462:7.

Landskap: Skåne  
 Härad: Bjäre  
 Socken: Barkåkra  
 Uppteckningsår: 1942  
 Upptecknat av: Fru Amanda Åkesson  
 Adress: Tejby, Tejbystätt  
 Berättat av: Amanda Åkesson  
 Född år 1883 i Tejby

LUNDS UNIV.  
 FOLKMINNES-  
 ARKIV

### Julbröd m. m.

1. Till julen brukar här baka pepparkakor i form av bockar, grisar, gubbar, gummor och hjärtan. Det har kommit i allmänt bruk på senare åren.

2. Både fordom och långt in i senare tider har här varit bruk, att av vetedeg baka en julgubbe till varje barn i familjen. Den skulle vara så stor, att den räckte att äta en bit av varje dag, så länge julen varade.

En gammal egendomlig sed här i denna orten är, att en gudmor ger sitt gudbarn till varje jul en brödkaka, kallad gudmors-

Skriv endast på denna sida!



kaka. Kakan är av vetedeg med russin i. Den formades på det sättet att runt om i kanten av den släta brödkakan gjordes klipp i degen. Tvärs över kakan lades av deg barnets namn eller initialer. En sådan kaka ges åt barnet varje jul, tills det är konfirmerat. Den sedan håller här fortfarande i sig.

3. I de flesta hem brukar jultomten komma med julklappar åt barnen. Det bruket har här tillkommit på de senare åren.

4. Här ute på landet har bruket att ha julgran ej varit brukligt förrän i början på 1900 talet.

Innan dess var det sällsynt i allmänhet med en gran. Nu är det allmänt bruk. Min mor brukade tala om myrten, som ett vackert julaträd.

5. Först på de sista årtiondena har bruket med julkrubbor breddat sig. Nu är här många hem, som ordnar med ett jultbord, där krubbor, änglar, konstgjord snö och mycket annat vackert finnes att se.

7. Leden med adventsljus och adventsljärnor har också på senare tider kommit i allmänt bruk.

ACC. N:R M. 8462:10

Landskap: Skåne  
Härad: Bjäre  
Socken: Birkåkra  
Uppteckningsår: 1942  
Upptecknat av: Frustranda Åkesson  
Adress: Vejby, Vejbystätt  
Berättat av: Amanda Åkesson  
Född år 1883 i Vejby

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIVOnt öga.

Av de uppräknade har jag endast hört uttrycket: ett ont öga och att ha ont med sig.

6. När man skulle sätta uppsen väv fick man vara mycket försiktig, så att ingen kom på besök, som hade ont öga, ty då kunde det hända att väven kränglade. När sedan svepning med garnet på bommen var färdig, skulle man uttala följande formel: "Lika fort av som på, och starkt som ståltråd, samt skälet så här högt" (varvid man med fötterna markerade hur högt, man ville ha skälet.) När man lämnade väven någon stund, skulle man alltid hålla

Skriv endast på denna sida!

något över ifall någon person med ont öga kom in. Om väven var ohöjd kunde det ännu hända, att garnet trasslade till sig, så man fick mycket besvär att reda upp det igen.

7. 8. Om Ont träll eller som det här i orten kallades "att ha ont med sig", talades det ofta om för.

Om en person som hade ont med sig kom på besök i ett hem och då ville se på djuren, kunde han genom att stryka med handen på ryggen på något djur, rent förgöra det djuret. Men det fanns också botemedel. För att verkan skulle bli riklig, skulle det helst göras samma kväll.

Nio stycken svavelstickor, skulle sättas i en gammal riskväst. Nio gånger skulle kvasten svängas runt det sjuka djuret, tre gånger rätt, tre gånger avigt och

så åter tre gånger rätt. Mycket noga var det att spotta för varje gång svängningen gjordes. På morgonen brukade då djuret vara friskt igen och fri från bet onda. Allt bära svavel på sig var ett bra medel mot allt ont, trodde man.

11. En person, född en söndag och därtill med s. k. segerhuva hade gott med sig.

12. En bj kyrkolagen barnaföderska kunde välla skada i det första hem, hon då besökte efter sin barnsäng, därigenom att allt glas och porlän lätt slogs i sönder, hur akt-sam man var. Ett skyddsmedel var att man oförmärkt kastade några skärvor efter henne, då hon avlägsnade sig.

V. g. v.